Затверджую: Директор Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України, доктор педагогічних наук, професор
_____В.В. Вербицький
«20» липня 2020 р.

Розглянуто на засіданні педагогічної ради Національного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді МОН України Протокол № 4 від «20» липня 2020 р.

Положення
про створення музею екології в освітньому закладі
Екомузей 5 «R»

І. Загальні положення

1.1. Концепт Екомузею 5 «R» (далі – Екомузей) формується на вирішенні проблеми накопичення сміття та запобіганні створенню міфів навколо сортування відходів та їх перероблення.

Сортування сміття – це норма сучасного суспільства. В Україні починають впроваджувати цю практику, але **це не вирішення проблеми сміття**. Екомузей» допоможе розібратися з цим питанням.

1.2. Концепт музею відповідає на головне питання: Що робити зі сміттям? Пропонує дієві активності та заходи по вирішенню цього питання.

1.3. Концепт розроблений з урахуванням пропозицій робочої групи, створеної Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді та покликаний надихати дітей на свідомий вибір екологічного способу життя в Україні.

1.4. Простір музею наповнений інформацією про дружню до природи модель споживання. Інформацією, яка створює позитивні емоції для усвідомлення наслідків власних рішень по задоволенню щоденних потреб.

Експозиції музею навчать розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання.

ІІ. Складові експозицій музею

2.1. Лідер руху Zero Waste (Нуль відходів) Bea Johnson сформулювала золоте правило 5-ти «R»:

- refuse (відмовляйся),
- reduce (зменшуй),
- reuse (repair) (використовуй знову і знову (полагодь),
- recycle (сортуй для перероблювання),
- rot (зроби компост).

Саме в такій послідовності: сортування і перероблення на 4 місці.

Що ж не так з сортуванням?

По-перше, серйозної шкоди навколишньому середовищу завдає виробництво товарів, а не сміття. А перероблення сміття – це, найчастіше, теж токсичне виробництво, яке вимагає додаткових (крім сміття) ресурсів, щоб зробити менш якісну вторинну сировину.

По-друге, немає єдиного правила, що може бути перероблено, а що ні. Поки в нашій країні навіть інформацію складно знайти.

Види сировини, які можуть бути перероблені, залежать від регіону, міста, а іноді навіть району міста.

Що станеться, якщо в відсортоване потрапить щось, що не підлягає переробленню? У кращому випадку, ця сировина виявиться на звалищі. У гіршому – потрапить в перероблення, порушить процес і зіпсує готову сировину.

Наприклад, брудний папір із залишками клею або їжі не підлягає переробленню. Що станеться, якщо хтось закине в контейнер з папером коробку з-під піци?

І найголовніше, у сировини є життєвий цикл (про це далі).

REFUSE (відмовся)

Відмовся від непотрібного (і тільки від непотрібного). Це правило можна віднести до одноразових речей, які можна замінити багаторазовими. Це стосується імпульсивних покупок, нав’язаних рекламою, під впливом розпродажів, до речей поганої якості, які протягом року опиняться на смітнику.

Боротися зі сміттям не потрібно – потрібно не купувати сміття.

REDUCE (зменшуй)

Не від усього можна відмовитися, але зменшити споживання можна майже завжди.

REUSE (REPAIR) (використовуй вдруге (полагодь)

Іноді полагодити річ – це хороша ідея, яка може заощадити вам гроші. Іноді речі можна використовувати знову і знову (наприклад, скляні банки). Сюди ж можна віднести благодійність і покупки second hand.

RECYCLE (сортування і перероблення)

Сортування і перероблення сміття не випадково виявилися тільки на 4-му місці. Чому?

Тому що треба відповісти на питання: Скільки разів можуть бути перероблені папір, пластик, скло і метал?

Пластик теоретично може бути перероблений 7-9 разів, через те, що волокна пластика кожен раз стають коротшими і його якість погіршується. З пляшки для питної води не зробити іншу таку ж пляшку. Зазвичай пластик проходить тільки 1 або 2 цикли переробляння. З якісного пластику можуть зробити паркову лавку чи синтетичну тканину, які вже не підлягають переробляванню.

Папір 4-6 разів. З кожним переробляванням якість погіршується. Нагадаємо, що брудний папір не переробляється. Але папір, на відміну від пластику, може біорозкладися і його можна додавати в компост.

Скло можна переробляти нескінченно. Більш того, виробництво скла з вторсировини на 33% більш енергоефективно, ніж первинне виробництво.

Метал, теж можна переробляти нескінченно. Цікавим є факт, що дві третини коли-небудь виробленого алюмінію досі використовується.

ROT (зроби компост)

Органічне сміття – саме проблемне, воно повинно сортуватися окремо (контейнер «Вологі відходи»), бо може перешкодити процесу переробленню інших видів вторсиросини. Але також воно виявляється цінним ресурсом – родючим ґрунтом.

Тож Музей екології побудований з цих п’яти залів (стендів, експозицій), допоможе сформувати екологічний спосіб життя.

III. Очікуваний результат

3.1. Концепт побудови експозиції Екомузею позбавить багатьох міфів, пов’язаних з вирішенням проблеми накопичення сміття.

IV. Дії та активності

4.1. Експозиція REFUSE (відмовся):

- Майстер-клас зі складання меню на тиждень.
- Майстер-клас по вирощуванню мочалки на підвіконні.
- Майстер-клас з виготовлення багаторазових мішечків.
- Майстер-клас «Екоальтернатива».
- Майстер-клас з виготовлення екосумки.
- Майстер-клас з виготовлення мила та дезодорантів.

4.2. Експозиція REDUCE (зменшуй)

- Експозиція «Sustainable fashion» (стійка мода).
- Експозиція «Чи може одна футболка нашкодити цілій планеті».
- Флешмоб «7 днів сміття».

4.3. Експозиція REUSE (REPAIR) (використовуй вдруге (полагодь)

- Артпростір.

4.4. Експозиція RECYCLE (сортування і перероблення)

- Висаджування дерев.
- Тренінги з сортування.
- Тренінги зі збирання відходів.
- Мотиваційні тренінги.

4.5. Експозиція ROT (зроби компост)

- Майстер-клас «Компостне відро для органіки».
- Майстер-клас «Верміферма».
- 60+ «зелених» порад від WWF.

V. Фінансування

Витрати на організацію Екомузею здійснюються за рахунок коштів, не заборонених чинним законодавством України.